

Järjestöyhteistyö sote-uudistuksen jälkeen

Eläkeläisvaltuusto 17.5.2022

Suunnittelija Susanna Lundström, Tampereen kaupunki

LAKIPERUSTA.

- *Kunnan on edistettävä asukkaidensa hyvinvointia ja terveyttä. **Kunnalla on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin kuin tämä tehtävä kytkeytyy kunnan muihin lakisääteisiin tehtäviin.***
- *Kunnan on toimittava hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa ja tuettava sitä asiantuntemuksellaan. Lisäksi kunnan on tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyötä kunnassa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. **Kunnan on myös edistettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.** Kunnan on osallistuttava 7 §:n 4 momentissa tarkoitettuihin neuvotteluihin.*

JÄRJESTÖYHTEISTYÖN MERKITYS.

Järjestöillä keskeinen rooli palvelujärjestelmän ja hyvinvoinnin edistämisen kannalta (järjestötoiminnan tukeminen taloudellisesti järkevää)

Järjestöt hyvinvointitiedon tuottajina ja asukkaiden tavoittajina (tiedolla johtaminen ja kuntademokratia)

Kansalaisyhteiskunta demokratian vahvistajana (autonomian merkitys)

JÄRJESTÖYHTEISTYÖN RAKENTEET.

TAMPERE

Hyvinvointikeskukset / alustasta vastaa
Tampere

Neuvostot (jäsenet osin järjestöistä valittuja):
vammaisneuvosto, vanhusneuvosto,
maahanmuuttajaneuvosto, (nuorisovaltuusto)

Järjestöyhteistyön verkostot
• Seuraparlamentti ym.

YHTEISTYÖSSÄ

Sisäiset työryhmät

- Avustukset
- Alueellinen elintapaohjauksen verkosto
- Hyvinvointi/järjestökoordinaattoreiden verkosto?
- Ept-koordinattoreiden verkosto

Pirkanmaan järjestöneuvottelukunnan alle
perustettavat alueelliset yhteistyöryhmät >
Järjestöedustamo?

Järjestöyhteistyön verkostot (HVA ja kaupunki)
• ept-verkosto ym.

HYVINVOINTIALUE

Pirkanmaan järjestöneuvottelukunta

Järjestöyhteistyön koordinaatioryhmä

Sote-keskukset
> järjestökoordinaatiota; koskee myös muita
kuin sote-järjestöjä

Lähitorit
> Koskee myös muita kuin sote-toimijoita

Yhteisökeskukset
> Koskee myös muita kuin sote-järjestöjä

Neuvostot (jäsenet osin järjestöistä
valittuja): vammaisneuvosto,
vanhusneuvosto, mielenterveys- ja
päihdeneuvosto?, (nuorisovaltuusto)

AVUSTUKSET SOTE-JÄRJESTÖILLE.

Sote-uudistuksen vaikutuksia Tampereen kaupungin avustustoimintaan on arvioitu syksystä 2021 lähtien. Erityisesti sote-järjestöjen avustuksia on tarkasteltu siitä näkökulmasta, mikä kaupungin rooli toiminnan tukijana tulee olemaan.

→ Mikä on uuden kaupungin rooli: millaista yleishyödyllistä toimintaa tulevaisuudessa tuetaan ja millä tavoin?

4,3 milj. €

Myönnetty 2021 3,74 milj.
€/sote ja 0,57 milj. € /sipa

16,57 %

Osuus Tampereen kaupungin
avustuksista vuonna 2021

n. 140 yhdistystä

Hakee toiminta- tai kumppanuusavustusta
vuosittain

SOTE-JÄRJESTÖT.

- Noin 10 % Suomessa rekisteröityneistä yhdistyksistä on sosiaali- ja terveysalan järjestöjä.
- Sote-järjestöjen tarjoama apu ja tuki:
 - Arjen apu: vaateapu, oppimateriaalituki, harrastetuki, lastenhoitoapu ja ruoka-apu
 - Etsivä ja löytävä työ
 - Matalan kynnyksen neuvonta ja ohjaus: elintapaohjaus, digineuvonta ja talousneuvonta
 - Kohtaamispaikat
 - Keskusteluapu
 - Kriisiauttaminen
 - Tukihenkilötoiminta
 - Vertaistuki
 - Kotoutumisen tuki
 - Väkivaltatyö
 - Yleishyödylliset sosiaali- ja terveyspalvelut
- Valtaosa sote-järjestöjen toiminnasta on hyvinvointia ja terveyttä edistävää toimintaa, jota kunnat tukevat toiminta-avustuksin.
- Myytävien palvelujen ja vapaaehtoistoiminnan välimaastoon jää ns. järjestölähtöinen auttamistoiminta ja joustava matalan kynnyksen apu kansalaisille. Näitä toimintoja yleensä myös STEA rahoittaa.

TAVOITTEET PIRKANMAAN AVUSTUSMALLILLE.

- ✓ Työnjako hyvinvointialueen ja kuntien kesken on selkeä
 - Hakijat tietävät mistä hakea avustusta
 - Avustusvalmistelu ei kuormita kohtuuttomasti (esim. siten, että joudutaan paljon tekemään yhteistyötä hyvinvointialueen ja kuntien kesken)
 - Pieniä avustuksia ei pilkota
 - Mahdollisimman vähän tilanteita, joissa samaan toimintaan myönnetään avustuksia sekä hyvinvointialueelta että kunnista
- ✓ Järjestöjen toimintaedellytykset eivät heikkene huomattavasti
- ✓ Ostopalveluilla tuotettavaa toimintaa ei tueta avustuksin
- ✓ Malli mahdollistaa avustustoiminnan vaikuttavuuden parantamisen
- ✓ Avustusmalli mukailee ajan mittaan valtakunnallista mallia
- ✓ Yksittäisten järjestöjen avustuksia arvioitaessa huomioidaan myös muut tuet, kuten tila-avustukset
- ✓ Pirkanmaan avustusmalli sisältää yhteistyön kuntien ja hyvinvointialueen kesken (yhteistyösopimukset)

VAIHTOEHTOISET AVUSTUSMALLIT.

A. Hyvinvointialueelle sen lakisääteisiä tehtäviä tukeva ja täydentävä järjestölähtöinen toiminta

- **Hyvinvointialueelle:**
 - sote-palvelujen kiinteä tukitoiminta
 - ”omien asiakkaiden” terveyttä ja hyvinvointia edistävä toiminta kuten vertaistuki, neuvonta ja ohjaus
 - *pelastusala*
- **Kaupungille:**
 - kaupungin lakisääteisiä tehtäviä tukeva toiminta
 - kaikille suunnattu harrastus- tai ryhmätoiminta
 - ihmisoikeustyö

B. Hyvinvointialueelle sen lakisääteisiä tehtäviä tukeva ja täydentävä järjestölähtöinen toiminta, kun alueellisesti kattavaa

- **Hyvinvointialueelle:**
 - alueellisesti kattava sote-palvelujen kiinteä tukitoiminta
 - ”omien asiakkaiden” terveyttä ja hyvinvointia edistävä toiminta kuten vertaistuki, neuvonta ja ohjaus
 - *pelastusala*
- **Kaupungille:**
 - kaupungin lakisääteisiä tehtäviä tukeva toiminta
 - kaikille suunnattu harrastus- tai ryhmätoiminta
 - ihmisoikeustyö
 - päihde- ja mielenterveystyö
 - nuorten sosiaalinen kuntoutus
 - perheitä tukeva työ
 - paikallinen sote-palvelujen kiinteä tukitoiminta (kuten etsivä työ, ikäihmisten kotona asumisen tuki, kehitysvammaisten toimintakyvyn tuki, ”rakenteellinen sosiaalityö”/yhdyskuntatyö)

Kaupunki

- ❖ Ehkäisevä päihdetyö (myös toipumisen jälkeen)
- ❖ Mielen voimavarojen vahvistaminen
- ❖ Kotoutumisen tuki
- ❖ Avoin varhaiskasvatus
- ❖ Kohdennettu nuorisotyö ja nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen
- ❖ Etsivä nuorisotyö
- ❖ Kaupunginosien kohtaamispaikat ja alueellinen yhdyskuntatyö
- ❖ IT-tuki
- ❖ Yksinäisyyden vähentäminen (esim. ystävätoiminnalla)
- ❖ Asumisneuvonta
- ❖ Työllistymisen edistäminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen
- ❖ Ihmisoikeustyö (erityisesti vammaisjärjestöjen)
- ❖ Ruoka ym. materiaallinen apu
- ❖ Kulttuurin ja taiteen harrastamisen sekä niihin liittyvän kansalaistoiminnan edistäminen
- ❖ Liikuntapalvelujen sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävän eri kohderyhmät huomioon ottavan liikunnan järjestäminen sekä kansalaistoiminnan tukeminen
- ❖ Kaikille suunnattu harrastus- tai ryhmätoiminta; voi kohdentua vain tietyille ikä- tai väestöryhmälle (kuten lapset/nuoret/ ikäihmiset tai tytöt/miehet/maahanmuuttajanaiset)

Pirkanmaan hyvinvointialue

- ❖ Sote-palvelujen kiinteä tukitoiminta
 - Ikääntyneiden kotona asumisen tuki
 - (Ammatillinen) perheitä tukeva työ erityistä tukeva tarvitseville
 - Kriisi- ja väkivaltatyö
 - Terveysneuvonta
 - Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien seksuaaliterapia
 - Kehitysvammaisten toimintakyvyn tuki
 - Etsivä työ
 - Sosiaalinen kuntoutus
 - Rakenteellinen sosiaalityö?
 - *Pelastusala*
- ❖ Potilas-, vammais-, omais- ja kriisityötä tekevien järjestöjen toiminta (vertaistuki, neuvonta ja ohjaus)
- ❖ Mielenterveystyö ja mielenterveyskuntoutujien tuki
- ❖ Päihdeongelmaisten tuki
- ❖ Sote-järjestöjen verkostojärjestöt

Yhteistyössä (raja työnjaon osalta häilyvä)

- ❖ Mielenterveystyö
- ❖ Ehkäisevä päihdetyö
- ❖ Yhdyskuntatyö
- ❖ (Nuorten) syrjäytymisen ehkäiseminen ja sosiaalinen kuntoutus
- ❖ Kehitysvammaisten ja erityistä tukea tarvitsevien hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Kaupunki

- ❖ Ehkäisevä päihdetyö ja päihdeongelmaisten tuki
- ❖ Mielen voimavarojen vahvistaminen ja mielenterveystyö
- ❖ Kotoutumisen tuki
- ❖ Avoin varhaiskasvatus ja (ammatillinen) perheitä tukeva työ erityistä tukeva tarvitseville
- ❖ Kohdennettu nuorisotyö ja nuorten syrjäytymisen ehkäiseminen (ml. sosiaalinen kuntoutus)
- ❖ Kaupunginosien kohtaamispaikat ja alueellinen yhdyskuntatyö
- ❖ IT-tuki
- ❖ Ikääntyneiden kotona asumisen tuki (tällä hetkellä luonteeltaan hyvin paikallista)
- ❖ Etsivä nuorisotyö sekä etsivä vanhustyö ja etsivä naistyö (tällä hetkellä luonteeltaan hyvin paikallista)
- ❖ Yksinäisyyden vähentäminen (esim. ystävätoiminnalla)
- ❖ Asumisneuvonta
- ❖ Työllistymisen edistäminen ja syrjäytymisen ehkäiseminen
- ❖ Kehitysvammaisten toimintakyvyn tuki (tällä hetkellä luonteeltaan hyvin paikallista)
- ❖ Ihmisoikeustyö (erityisesti vammaisjärjestöjen)
- ❖ Ruoka ym. materiaallinen apu
- ❖ Kulttuurin ja taiteen harrastamisen sekä niihin liittyvän kansalaistoiminnan edistäminen
- ❖ Liikuntapalvelujen sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävän eri kohderyhmät huomioon ottavan liikunnan järjestäminen sekä kansalaistoiminnan tukeminen
- ❖ Kaikille suunnattu harrastus- tai ryhmätoiminta; voi kohdentua vain tietyille ikä- tai väestöryhmälle (kuten lapset/nuoret/ ikäihmiset tai tytöt/miehet/maahanmuuttajanaiset)

Pirkanmaan hyvinvointialue

- ❖ Sote-palvelujen kiinteä tukitoiminta, kun alueellisesti kattavaa
 - Ikääntyneiden kotona asumisen tuki
 - Kriisi- ja väkivaltatyö
 - Terveysneuvonta
 - Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien seksuaaliterapia
 - Kehitysvammaisten toimintakyvyn tuki
 - Etsivä työ
 - Sosiaalinen kuntoutus (pl. nuoret)
 - *Pelastusala*
- ❖ Potilas-, vammais-, omais- ja kriisityötä tekevien järjestöjen toiminta (vertaistuki, neuvonta ja ohjaus)
- ❖ Mielenterveyskuntoutujien tuki
- ❖ Päihdeongelmaisten tuki
- ❖ Sote-järjestöjen verkostojärjestöt

VAIKUTUKSET.

	Vaihtoehto A	Vaihtoehto B
Vaikutus kaupungin talouteen	Kaupunkiin jää sote-järjestöjen avustuksia 1,5 M	Kaupunkiin jää sote-järjestöjen avustuksia 2,5 M
Vaikutus yhdistysten toimintaedellytyksiin	Hyvinvointialueelle siirtyvien avustusten osalta riski avustusten vähenemisestä. <u>Riski koskee merkittävää määrää (65) sote-järjestöistä.</u>	Hyvinvointialueelle siirtyvien avustusten osalta riski avustusten vähenemisestä. <u>Riski koskee osaa (56) sote-järjestöistä.</u>

ETENEMINEN.

Kaupungin avustustoiminta:

17.5. kaupungin joryn päätös: jatketaan valmistelua mallin ? mukaan

Syksyllä sivistys- ja kulttuurilautakunnan päätös toiminta-avustusten myöntöperusteista

Tammikuussa 2023 toiminta-avustusten haku

Hyvinvointialueen avustustoiminta:

31.5. Pirkanmaan sote-johtajien kanta hyvinvointialueen avustustoiminnasta

Syksyllä päätös avustusten myöntöperusteista

Avustusten haku (siltaratkaisu?)

KESKUSTELU.

Pari-/ryhmäporinat:

Mitä mahdollisuuksia ja uhkia näette tulevaisuudessa järjestöjen näkökulmasta?

Kirjatkaa keskustelunne osoitteeseen [menti.com](https://www.menti.com)

Syötä koodi 6551 6156 > Vastaa kysymyksiin

KIITOS

Suunnittelija Susanna Lundström
susanna.lundstrom@tampere.fi
p. 040 355 8745